

ROEPSTEM VOOR OUDEREN EN JONGEREN

UIT DE GEWESTEN DER
EEUWIGE RAMPZALIGHEID

door

L. G. C. LEDEBOER

in leven Predikant te Benthuisen

DE WEST-FRIESE BOEKHANDEL - ENKHUIZEN

INLEIDING

Wij lezen in Luk. 16 : 19 en vervolgens de geschiedenis van de rijke man en de arme Lazarus. Wij horen hoe de rijke man „zijnde in de pijn”, tot Abraham zegt: „Ik bid u dan, vader! dat gij hem (Lazarus) zendt tot mijns vaders huis; want ik heb vijf broeders; dat hij hun dit betuige, opdat ook zij niet komen in deze plaats der pijniging.” — Waarop Abraham antwoordde: „Zij hebben Mozes en de profeten; dat zij die horen.”

Nogmaals vernemen wij nu de aanhoudende en aandringende betuiging van de ellendige: „Neen, vader Abraham! Maar zo iemand van de doden tot hen heenging, zij zouden zich bekeren.” — Waarop Abraham besluit, zeggende: „Indien zij Mozes en de profeten niet horen, zo zullen zij, al ware het, dat er iemand uit de doden opstond, zich niet laten gezeggen.” —

En zo zouden ook gewis velen der gestorvenen spreken; want de taal van de ellendige en rijke, maar nu eindeloos arm geworden, ze is ook de taal van alle verdoemden in de hel. Kunnen zij niet tot ons wederkeren om ons het vreselijke van de hel te schetsen, — wij zullen eens tot *hen* wederkeren, indien de arm van de Almachtige niet aan ons wordt geopenbaard; indien wij, uit eeuwige erbarming en souverain welbehagen, niet getrokken worden uit de klauwen van de helse draak en overgezet in het Koninkrijk des Zoons van Gods eeuwige liefde en vrijmachtig welbehagen.

Het is dan mijn begeerte, zo het de Heere uit vrije genade behagen zal, mij daartoe bekwaam te maken, tot u, als uit de mond dier ongelukkigen, overeenkomstig de Heilige Schrift, een ernstig woord te spreken. Och! mocht het de Heere behagen mij die vermaningen en betuigingen in de pen te geven, met verzuchting des geestes gepaard gaande, tot heiliging, toepassing en vruchtbarmaking ervan, zij het ook slechts maar aan één ziel voor die onherroepelijke eeuwigheid, die wij allen tegemoet gaan! Heilige God! heilig mij in Uwe Waarheid! Amen.

I

ROEPSTEM VAN OUDEREN ONDER ONS, PLOTSELING VERHUISD NAAR DE ONTZAGLIJKE EEUWIGHEID

Kon ik u, mijn broeders, vrienden en magen! mijn ontzaglijke weeën en angsten ook maar enigszins beschrijven, die wij lijden en dragen moeten, zonder ze te *kunnen* lijden en verdragen!

Konden wij u die wroegingen en benauwdheden ook maar enigszins beschrijven, die wij lijden om onzer zonden en ongerechtigheids wille! Konden wij u iets van de knagende worm in onze consciëntie betuigen, die ons overal vergezelt en ons geen enkel ogenblik (schoon hier geen tijd is) verlaat! Konden wij u iets van dat brandende vuur, van die poel, die brandt van vuur en zwavel, meedelen! Konden wij u iets van onze smachtende tong naar één druppel water (dat gij, ook de minste onder u, nog in zulk een overvloed hebt, terwijl gij bovendien nog in het heden der genade leeft) zeggen! Konden wij iets van dat grootste van alle kwaad, *onze eigen schuld*, u op het harte dringen! Konden wij u iets van dat gezelschap, waarin wij verkeren en dat wij op de wereld gezocht hebben, verklaren! Konden wij u iets melden van dat lasteren, vloeken, razen en tieren; van dat gestadig en onophoudelijk omwentelen in onze ellende, pijnen en smarten; van dat gezicht der rechtvaardigen, wier lessen en vermaningen wij tijdens ons leven op aarde in de wind geslagen, ja, menigmaal bespot en veracht hebben; van dat eeuwig geluk, die stoorloze zaligheid en nimmer eindigende heerlijkheid der gelukzaligen, wier deel en lot op aarde vaak zo ellendig, arm, hulpbehoevend en onaanzienlijk was voor onze ogen! Konden wij u die eeuwige smarten afschilderen en wat wij, beide naar lichaam en ziel, niet slechts te lijden en te dragen *hebben*, maar ook nog te lijden en te dragen *zullen* hebben!

Ge weet het hoe spoedig onze zielen verhuisd zijn en overgebracht naar die *vreselijke* eeuwigheid! Hoe wij nog enige dagen, ja, sommigen onder ons nog enige *ogenblikken* te voren ons nog vermaakten in de dingen der nu eeuwig voor ons verdwenen, ellendige, verleidelijke, maar jammerlijk belonende wereld! Hoe wij als zonder enige kennis of bewustheid, ongedacht en ongevraagd en — wat het jammerlijkst was! — onvoorbereid de eeuwigheid moesten ingaan, schoon telkens vermaand door plotselinge sterfgevallen, ook nog kort vóór onze dood, of door ziekten en tekenen van Gods almacht, door bezoeken aan mensen en vee, aan land en veld! Hoe de Heere, ons als 't ware tot Zich

roepende, ons sloeg met het wegnemen van onze betrekkingen, ons vee of de vruchten van ons veld, waar wij gezaaid, gepoot en geplant hadden, zodat wij al onze verwachtingen in rook zagen verdwijnen.

Maar wij bleven voor al die roepstemmen doof, en onze harten bleven verhard, onvermurwd en ongevoelig, ja, verstokt ertegen; en zo het nu en dan enige voorbijgaande indruk op onze harten en gemoederen scheen na te laten, dan was het als een dauw in de vroege morgen en als een ras verdwenen wolkje. O, volk van Nederland! O, volk van mijn maagdschap! O, mijn vrienden en bekenden! Alles hebben wij moeten achterlaten! Niets konden wij meenemen dan een nimmer ophoudende, wroegende en knagende en altijd folterende, brandende consciëntie van onze verzuimde tijd, middelen en gelegenheden, ons geschenken en aangeboden — om niet! Hoe ons haar hier als te berge rijst! Hoe ons oog brandt als van helse gloed! Hoe wij hier ons wellustig en begerig oog onophoudelijk in de helse vlammen opslaan — wat zeggen wij! — neen, zelf vlammen uitschieten! Hoe onze oren niets anders horen dan het verwijt, lasteren, schelden, razen en tieren van pijn en smart, als het kronkelen van een ellendige worm om de nagel, door zijn lichaam gestoken, of als een, die onder alle ellenden worstelt met de dood, zonder die ooit te vinden! Hoe onze monden niets anders voortbrengen dan hetgeen in onze harten is; want ofschoon met het lichaam (o, eeuwige jammer en ellende!) nog niet verenigd, hebben wij toch reeds het gevoel van de gevolgen der overtreding van ieder lid van ziel en lichaam tegen Gods geboden. Ieder kwaad brengt hier zijn eigen gevolgen mede, en ieder lid moet hier lijden en boeten voor zijn eigen overtredingen. Wij gevoelen het gemis van hetgeen wij op aarde hadden, proefden, smaakten, zagen, hoorden, ondervonden en genoten. Waar wij toen gevoelloos en zonder enige indruk onder verkeerden, het weegt nu als duizenden lasten van steeds verzwarende schuld op ons, met alle eisen van de Wet, die hoe langer hoe meer, bij het herdenken van het vervlogene, ons in eindeloze folteringen omvoert! Wij zoeken hier de dood en vinden hem niet; de vlammen verteren niet; de worm sterft niet; het geweten staat niet stil; geen druppel valt hier ter verkoeling; hier kunnen wij geen lucht inademen dan de eeuwig brandende en steeds feller gloeiende vlammen der hel! Onze handen, die zo menigmaal begerig het geld telden, tasten in de eeuwige vlammen. Onze voeten, die zo haastig waren om bloed te vergieten, te werken en ons op te spoeden naar dingen, die geen wezen hebben, treden hier onophoudelijk op de gloeiende grond van de door Gods heiligheid en rechtvaardigheid nooit verteerde bodem der hel. Ieder gedeelte der Wet blijft steeds opophoudelijk, met haar geschonden rechten en eisen, met

ontzaglijke drukking op onze gloeiende en ons altijd verwijtende consciënties, ons folteren, kwellen en benauwen. Iedere geschonden straal van de door onze zonden en ongerechtigheden ontluisterde deugden en eigenschappen Gods brandt op ons als verterende bliksemstralen! Ieder woord, dat wij in ons leven ter vermaning gehoord hebben, komt met donderende kracht onze consciënties verschrikken, en daarbij nog de verwijtingen van de helse tiran, zeggende: „Gij hadt mogen toezien! Het is uw eigen schuld. *Ons* was de genade niet aangeboden,¹ maar u wél. Daarom hebt gij geluisterd naar de begeerlijkheden uws vleeses en de wil uwer gedachten, naar de grootsheid des levens en de verleiding mijner helse geesten, die ik niet opgehouden heb u te zenden, om u al meer en meer in het vergiftig garen mijner uw zielsverderf zoekende webben te verblinden en uw gehoor en gezicht af te trekken van alle dingen, die enigszins hadden kunnen dienen om uw ogen te openen! Daarom hebt gij op mijn uw verderf zoekende en op uw eeuwig onheil loerende en begerige verleidingen en begoochelingen acht gegeven en die zo gewillig gevolgd, in plaats van gehoor te geven aan de uw behoud en eeuwig geluk bedoelende vermaningen! Waarom hebt gij oor, oog en voet afgewend en gekeerd van de dingen, die boven zijn, en ze onophoudelijk gericht en gewend naar de dingen, die beneden zijn!”

„Waarom,” — dus gaat de vorst der duisternis voort — „hebt gij uw tijd doorgebracht in de dingen van de wereld, die u met iedere voetstap haar vergankelijkheid predikte? Maar genoeg! Nu zijt ge in mijn macht. Ik heb mijn doel bereikt, en gij ondervindt de gevolgen van uw werken. Eeuwig ben ik nu gesteld om u te pijnigen en mijn duivelse en helse lust aan u te koelen, die altijd brandende blijft, om met de uitgezochtste tormenten de zielen eeuwig op de vreselijkste wijze te folteren. Nu zijt ge in mijn macht, gij die meendet uw eigen heer en meester te zijn. Dat zijt ge nooit geweest, altijd zijt ge mijn gehoorzame en gewillige onderdaan en slaaf geweest, zonder mij te kennen; maar dit is mij ook hetzelfde. Ik kende u, en nu kent gij ook mij en de gevolgen en vruchten van de boom der kennis des goeds en des kwaads; nu zijn uw ogen geopend, maar — te laat! Nu kent ge God in Zijn heiligheid en rechtvaardigheid; en dat was mijn doel met dat fijn gesponnen en listig uitgespreid net bij die boom, waar u voorouders, Adam en Eva, in gevangen zijn, en gij met hen! Nu werp ik mijn huichelachtige mantel af. Nu ben ik geen engel des lichts meer. Nu ben ik tot u gekomen in mijn ware gedaante; en zoveel ik vermag, zal ik het niet laten ontbreken

¹ Namelijk onder voorwaarde van geloof en bekering, overeenkomstig: Die zijn zonde bekent en laat zal barmhartigheid verkrijgen. — Uitgever.

met alle mij eeuwig ten dienste staande helse geesten en instrumenten, u eeuwig te pijnigen, — boven alles op de pijnbank van uw eigen geweten en uw eigen schuld! Gij hebt de hel genoeg in uzelf, maar ik zal haar nog heter stoken; en gij zult haar moeten dragen, zonder haar te *kunnen* dragen! Gij zult haar moeten uitstaan, zonder haar te *kunnen* uitstaan! Gij zult altijd gedood worden, zonder ooit te sterven; gij zult eeuwige pijnen hebben, zonder enige vermindering, verkoeling of afbreking. Eeuwig zullen u al uw gedachten, woorden, werken en daden met steeds klimmende herinnering in al hun kracht voorkomen; eeuwig zal het schuldboek voor u opengeslagen zijn, en eeuwig zult gij aange- maand worden om te betalen.

Waar zij nu uw huizen, schuren, stallen, weiden, akkers, vee, vrouw, kinderen en dienstheden? Waar zijn uw rijk versierde tafels, al was het met de geringste vruchten en de schraalste toepijps? Waar is het licht der liefelijke zon en het inademen der verkwikkelijke, koele lucht? Waar zijn de wateren en wolken, die gij zo dikwijls verwenstet? Waar is uw Bijbel, die u tot bekering vermaande? Waar zijn nu uw predikanten en alle anderen, die u vermaanden om van uw zondige weg afstand te doen; die u onophoudelijk toeriepen: „Wij bidden u van Christus' wege: laat u met God verzoenen! Heden, indien gij Zijn stem hoort, verhardt uw harte niet, maar laat u gezeggen! Bereidt uw huis, want gij zult sterven! Haast u om uws levens wil!”

Dat alles is voorbij, maar uw eeuwig wee en ellende is thans gekomen. Waar zijt gij nu, die wel naar de dood verlangdet, als het u op aarde niet naar uw zin ging? Was de droevigste en benauwdste toestand *dáár*, hierbij vergeleken, nog geen hemel? Nu is uw aardse hemel verdwenen en uw hoop en verwachtingen zijn altemaal afgesneden! Gij verbeidt hier uw eeuwig vonnis, „dat de duivel en zijn engelen (dat ben ik en de mijnen) bereid is!” — Wij zullen enerlei lot ondergaan; wij zullen in één plaats tezamen zijn! Wij zullen elkander nimmer verlaten! Wij, ik en de mijnen, wij zullen eeuwig uw pijnigers zijn; wij zullen eeuwig onder Gods wraakoog verkeren, want vreselijk is het te vallen in de handen des levenden Gods, Wiens ogen vuurvlammen zijn. „Want onze God is een verterend vuur en een eeuwige gloed, waar niemand bij kan wonen.”

II

AANSPRAAK AAN DE OVERGEBLEVEN BETREKKINGEN

*Aanspraak van een gestorven man aan zijn overgebleven
vrouw en achtergelaten betrekkingen*

Ik heb u plotseling moeten verlaten, met wie ik zoveel jaren op aarde genoeglijk onder afwisselende omstandigheden verkeerd

had. Spoedig werd er ongedacht en onverwacht een einde gemaakt aan ons verkeer; wij zouden nu niet meer aan één tafel aanzitten; wij zouden nu niet meer één leger beklimmen, noch op één bed tezamen slapen; wij zouden nu voortaan tezamen niet meer spreken over tijdelijke belangen, de voor- en achteruitgang van onze aardse zaken, over onze nering en hantering, over ons huishouden en onze kinderen; maar waar wij het minst over dachten, dat was het zekerste en gewichtigste: ons naderend einde en de ontzaglijke eeuwigheid, die ik nu ingegaan ben, en hoe het tussen onze zielen en de Rechter van hemel en aarde stond. Die recht doet en een heilig en rechtvaardig God is, Die bestaat en een ieder belooft naar zijn werken. Zijn heiligheid en rechtvaardigheid moet ik belijden en erkennen, terwijl ik Hem laster. Ik klaag Hem aan als de oorzaak mijner rampen, en ik ben het zelf; mijn consciëntie gevoelt haar eigen schuld, en dat is mij het ondragelijkste en onlijdzzaamste: het is *mijn eigen schuld!* Dit zegt mij Gods Woord, dat ik versmaad heb; dat zeggen mij de duivelen; dat zeggen mijn verleiders; dat zegt mij mijn eigen consciëntie! Voor u is het nog tijd, maar voor mij is het eeuwig verloren en verbeurd; ik heb de kostelijke tijd, die niet te herroepen is, verbeuzeld en niet geacht; ik heb de tijd verwaarloosd; voor mij is het eeuwig onherroepelijk gedaan; ik ben de eeuwigheid ingetreden en het eeuwig verderf verteert mij. Maar voor u is het nog tijd, nog komt tot u de roepstem: „Er is vergeving door het bloed des kruises en een weg ter verlossing en ont-koming van ellenden en jammeren. Er is één Naam onder de hemel gegeven, door welke zondaars kunnen zalig en behouden worden van het eeuwig verderf, de eeuwige gloed en het verterend vuur van een heilig, onkreukbaar rechtvaardig God! Jezus Christus is in de wereld gekomen om zondaren zalig te maken. Wendt u tot Mij — roept Hij — alle gij eindenden der aarde! en wordt behouden; komt allen tot Mij, gij vermoeiden en belasten! en Ik zal u rust geven voor uw zielen!” — Hij is dat brood, uit de hemel nedergedaald, dat ik veracht, dat licht der wereld, dat ik versmaad, dat water des levens, dat ik niet begeerd heb; die enige Medicijnmeester, Die ik verworpen, die Herder, naar wiens stem ik niet geluisterd, die Raadsman, wiens vermaningen ik in de wind geslagen heb als kaf voor mijn voeten, ik, die nu als onuitblusselijk kaf verworpen ben geworden van voor Zijn heilig aangezicht.

O! kon ik vóór u staan en mij aan u vertonen in die vreselijke en afzichtelijke gedaante, ik zou het doen, of het een middel mocht zijn om een afschrik te geven van deze verschrikkelijke plaats der helse pijniging! Alle genoegens houden hier op; alle verbeeldingen nemen hier een einde; alle kwalen zijn hier begonnen; alle pijnigingen staan hier gereed; alle geesten kwellen ons hier;

alle ellenden zijn hier opeengestapeld; alle kwalen vermenigvuldigen zich hier in deze eindeloze zee van vuur en zwavel, jammer en ellende. Ziel en lichaam staan hier gepijnigd te worden met onlijdelijke tormenten en de afgrijpselijkste pijnigingen, die te bedenken zijn! Welk een zorg wenddet gij niet aan bij de minste ongesteldheid, die ik in het lichaam op aarde had; welke middelen wenddet gij niet aan tot genezing; welke vriendelijke woorden spraakt gij mij niet toe, hoe het ging met de pijn en of de middelen hielpen; maar nu — ik moet tot u spreken! — maar nu, o! eeuwig ontzaglijk wee en jammer! hier zijn geen verfrissingen; hier is geen medicament; hier gaan geen geneesmeesters rond; hier zijn geen verzachtelingen, ja, niet een verademing; en komt gij hier, ik zal uw grootste pijniger zijn, en gij de mijne, omdat wij het langst tezamen verkeerd hebben op aarde, de nauwste vereniging en gemeenschap met elkaar gehad hebben, de meeste tijd verwaarloosd hebben in dingen, die geen wezen hebben, elkander verleid en bereid hebben voor de helse plagen en eindeloze jammeren en daar elkander in gestijfd en al dieper en dieper ingewikkeld hebben; elkander gepaaid met ijdele verwachtingen en droombeelden, de eeuwigheid verre gesteld van onze tafel en ons bed, waar de dood mij verwachtte; eindelijk elkander ingewikkeld in onze eigen werken, deugden en plichten en onszelf en elkander heimelijk gevleid, dat wij niet waren als anderen! Anderer ondeugden en fouten hebben we diep opgegraven, en breed uitgemeten, en hoog opgestapeld, maar onze *eigen* fouten en ondeugden — en dat was het voornaamste — *vergeten*; wij hebben onze ogen er voor gesloten, maar voor die van anderen wijd geopend; ons huis bleef vuil, terwijl wij dat van onze naasten schoon wilden maken; wij vergaten wat wij *God* schuldig waren, terwijl wij maar meestentijds bezig waren om op te tellen wat anderen *ons* schuldig waren; *onze* schuld hebben wij vergeten, terwijl wij die van anderen ophaalden! Van anderen, wie wij even, zo niet méér schuldig waren dan zij ons, eisten wij de strengste voldoening, maar God vergaten wij te geven wat wij Hem schuldig waren!

Wie gaf ons buiten doornen en distelen, daar toch het aardrijk vervloekt was geworden om onze zonden in Adam, onze stamvader, zulke heerlijke vruchten en gewassen voor mens en beest? En nam Hij iets van het Zijne? Hadden wij ook recht of aanspraak op iets? Murmureerden wij niet alsof het onze onrechtvaardig ontnomen werd? Hoe hebben wij gegeten en gedronken? Wie gaf ons het licht der zon, ons, die in de duisternis hadden moeten verkeren? Wie gaf ons die zoete, verkwikkelijke lucht in te ademen, die wij verbeurd hadden?

Wie gaf ons gezondheid, krachten, lust, zintuigen, alle genietingen voor ieder ervan, medicijnen voor onze kwalen, wijsheid,

verstand en kennis in het waarnemen van ons beroep? Wie gaf ons hulp van anderen en alles, wat wij tot uitoefening ervan nodig hadden? Wie heeft ons al zovele jaren daarvan het gebruik gegeven? En wat hebben wij Hem daarvoor betaald en toegebracht? En nu, want ik gevoel mijn hart in vijandschap oprijzen tegen onze Schepper! nu brengt dat alles lasteren voort; ik word verteerd van lasteren en verzink onder de vloeken en verwensingen: in plaats dat het lasteren, vloeken en verwensen mij enige verademing of verkwikking verschaft, is dit juist het tegendeel; het maakt mijn jammeren te groter, omdat ik daardoor, zo het mogelijk is, al dieper en dieper zink onder de toorn van de Heilige en Rechtvaardige! Hoe meer wij Hem lasteren (en wij kunnen en willen niets anders), hoe meer en feller Zijn verterend vuur op ons brandt; en wat ons het ondragelijkst is: wij maken Zijn heerlijkheid daardoor te luisterrijker en meer uitblinkend. Hoe meer wij lasteren, hoe meer Hij verheerlijkt wordt, want daardoor komt Zijn heiligheid en rechtvaardigheid te helderder aan het licht, in het straffen van de zonden, en de vrije genade, aan Zijn verlost en geschonken. Christus, Die wij haten, wordt er te luisterrijker door; de lofzangen stijgen in de hemel te hoger; en de vreugde wordt er te groter bij het lasteren van ons, omdat zij, hetzelfde lot met ons verdiend hebbende, Hem eeuwig mogen prijzen, loven, dienen en verheerlijken! Wij willen niet in de hemel en kunnen het niet uithouden in de hel! O, mijn vrouw en kinderen! dat gij toch niet in de hel kwaamt om mij nog meer te pijnigen! Ik vermaan u niet uit liefde voor uw zielen, maar ter liefde van mijzelf, want hier is geen medelijden met elkander! Maakt dus gebruik van de middelen; strijdt niet tegen God; geeft geen gehoor aan verkeerde geesten, ook niet, als zij in de gedaante (want dit is des satans grootste list) van een engel des lichts tot u komen! Zij zoeken uw zielen af te leiden en om te voeren; het geopenbaarde is voor u; laat het andere aan God over; onderzoekt daarbij de Schriften; bidt om de Heilige Geest, verzuimt geen gelegenheden, die gij enigszins bereiken kunt; spaart uw voeten niet om dat volk op te zoeken, dat eens gelukzalig wordt; houdt u bij hun bijeenkomsten en acht ze niet gering; laten uw oren gehoor verlenen aan hun vermaningen, uw mond hun om raad en bestuur vragen, uw handen grijpen naar het Woord Gods; geeft uw ogen geen rust in het onderzoeken ervan; onderwijst uw kinderen dag en nacht daarin; zijt rusteloos uitzijnde en bedenkende dag en nacht alles, wat enigszins zou kunnen dienen en strekken, zonder het minste uitstel of vertoef, want de tijd is kort (hoe kort was hij voor mij!) en de eeuwigheid onherroepelijk, om hun zielen te bevrijden en te behouden van het eeuwig verderf, dat hun vader nu lijdt.

En gij, mijn kinderen! vruchten van mijn lendenen, voor wie ik gezwoegd en gezweet, gearbeid en geen moeite dag en nacht ontzien heb om u van het tijdelijke te verzorgen, klederen aan uw lichaam en spijsen voor uw buik en hongerende maag te verschaffen, — uw vader heeft het voornaamste vergeten! Hij is u in het voornaamste niet voorgedaan gelijk het behoorde; uw vader heeft uw zielen verwaarloosd. O! dat de vruchten van mijn lendenen toch niet mijn pijnigers worden in deze eeuwige rampzaligheid! En daarom, o, kinderen! hoort naar de getrouwe vermaningen van uw getrouwe leraars, maar vliedt de valse; hoort naar de vermaningen van de vromen, die u het goede aanraden. Neemt de gelegenheid waar; verzuimt de tijd niet; vreest niet voor verachting of bespotting, verguizing of miskenning. Die zó handelen en spreken, loeren op uw verderf, dat uw vader, maar te laat nu, ondervindt. Op uw sterfbed laten zij u alleen; in de hel lachen zij u uit; zij zoeken uw verderf, die u van het goede zoeken af te houden; vreest hen niet; zij zijn afgezonden van de satan, ketenen der hel, snoeren der verderving, lokaas der verdoemenis; veracht hun verachting, versmaadt hun versmading, verwerpt hun verwerping niet, maar laat u die aangenaam en welgevallig zijn; vreest geen nietig stof en as. Al waren het koningen en vorsten, die u van de dienst des Heeren zoeken af te trekken, zij dragen allen de adem in hun neusgaten en vermogen niets uit zichzelf. God alleen is Rechter; en ik roep het u toe uit de hel: voor Hem moeten wij allen geopenbaard worden en eenmaal voor Hem verschijnen en voor Zijn ontzaglijke rechterstoel. Het is (mijn kinderen! ziet het in uw vader) de mens gezet eenmaal te sterven, en daarna het oordeel. Hebr. 9 : 27.

III

ROEPSTEMMEN VAN EEN PLOTSELING OPGEROEPEN JONGELING, TOT ZIJN BROEDERS EN ZUSTERS EN VRIENDEN ZIJNER JEUGD EN RAS AFGESNEDEN JONKHEID

Vaarwel nu, mijn broeders en zusters en vrienden! Mocht het zijn voor eeuwig! Voor eeuwig werd ik plotseling van u gescheiden; ware het voor u voor eeuwig! Ik kon u het laatst vaarwel in dien vreselijke nacht toeroepen, zó bedwelmd lag ik in de zo plotselinge ontbinding van ziel en lichaam; gij weet hoe ik kort te voren, als een jong en krachtvol jongeling in de volle

kracht en bloei van mijn jeugdig leven, op dat, gelijk gij nu ziet, zo broos en vergankelijk leven nog jaren levens verwachtte en bouwde, alsof wij het leven in onze hand en onze adem in onze macht hadden. Maar in één ogenblik zijn al die ijdele verwachtingen in helse rook verdwenen! In één ogenblik moest ik alles, wat ik nog op aarde had, verlaten! Daar scheidde mijn ziel van mijn jeugdig en schijnbaar zo krachtvol lichaam: daar stondt gij allen onbewust vóór mij, voor mijn sterfbed, u allen tot een spiegel en getuige: „Verblijd u, o jongeling! in uw jeugd, en laat uw hart zich vermaken in de dagen uwer jongelingschap en wandel in de wegen uws harten en in de aanschouwing uwer ogen; maar weet, dat God om al deze dingen u zal doen komen voor 't gericht,” Pred. 11 : 9.

Ziet in mij het voorbeeld van de verwachtingen der jonkheid, van de ijdele verbeeldingen der jeugd, van het bouwen op een broos riet en een vermoldde staf, zoals ook de schijnbaar sterkste jongeling of maagd is; ziet in mij in één ogenblik een veld van ijdele verwachtingen als met een hagelslag ternedergeslagen, een krachtvol bloeiende boom door een bliksemstraal verteerd, een huis, op zand gebouwd, door een rukwind omvergerukt en ternedergeslagen; ziet in mij het huis uwer verwachtingen in één ogenblik door de aardbeving des doods ingestort en voor eeuwig vergaan. En o! ware het dat! Maar als levend is het met mij ter helle nedergezonken, om mij eeuwig in deze onuitblusselijke oven der pijnigingen te kwellen en te benauwen met steeds toenemende wroegingen en de uitgezochtste folteringen. Zo werd ik van u, mijn broeders en zusters! als in één ogenblik losgescheurd, zonder de tijd te hebben u nog éénmaal vaarwel te zeggen en zonder dat ik u nog éénmaal aanschouwen mocht met bewustheid voor mijzelf; zo werden mijn uitzichten in de toekomst in één ogenblik onherroepelijk afgesneden! Ik beloofde mij reeds man en vader te zullen worden! Welke verwachtingen had ik niet van de toekomst, zonder op deze *zekere* en ook u allen — wie weet hoe spoedig! — te wachten staande toekomst ook maar enigszins met een aanhoudende ernst te denken. En nu, weg zijn al mijn verwachtingen; weg al mijn beraadslagingen; weg al mijn genoegens, ook die ik mij nog voorstelde; weg al mijn vrienden; weg ook zij, die ik reeds bestemd had om met mij de band des huwelijks te sluiten; weg zijn deze in één ogenblik; en daarvoor in de plaats een onherroepelijke eeuwigheid, eeuwige toorn, eeuwige vloek, eeuwige pijn en smart, weeën en wroegingen; eeuwig onder het brandend wraakoog van de heilige en rechtvaardige God; eeuwig in de eeuwige vlammen; eeuwig van de Eeuwige gescheiden, Wiens roepstemmen ik, ook nog kort vóór mijn plotse-linge en onverwachte dood, door een evenzeer spoedig sterfgeval, als water langs mijn rug heb laten lopen; en nu ontvangen naar

dat ik gedaan heb; ontvangen loon voor mijn arbeid; ontvangen hetgeen ik gezocht en begeerd had; en nu eeuwig te laat! O! dat onherroepelijk, ontzaglijk eeuwig! Miljoenen jaren zijn daar als geen ogenblik bij de eeuwigheid te vergelijken, want daar is geen einde aan, omdat de eeuwigheid zonder begin of einde is! Hier zijn geen leraars meer, die ons (en u nu nog) toeroepen: „Waarom zoudt gij sterven! Ik heb geen lust in de dood des goddelozen, maar daarin, dat hij zich bekere en leve.” — Hier zijn geen vermaners en aanraders om ons te bereiden voor de eeuwigheid. Hier wordt het Evangelie niet verkondigd. Hier stierf de Zone Gods niet; hier stonden Zijn voetstappen niet, om de wil Zijns Vaders te openbaren; van dat alles hier niets. Maar dat alles eens gehad en versmaad te hebben; onder dat alles eens en zeer lang verkeerd, maar het ook verworpen te hebben; die beschuldigingen hier mee te brengen, zonder weer te kunnen keren, of zonder plaats des berouws te vinden, zo dat hier plaats kon hebben. Eeuwig mijn deel, mijn lot in de eeuwige verdoemenis. O! ware ik op aarde de ellendigste, armste, jammerlijkste en walgelijkste bedelaar geweest, evenals Lazarus en Job, die met boze zweren bedekt waren, maar genade in het hart hadden en *nu* zo onuitsprekelijk — want mijn ogen aanschouwen het van verre, tot mijn onuitsprekelijke foltering en wroeging — gelukkig zijn. Ik steunde op mijn deugden en plichten en goede hoedanigheden; ik stelde de dag des doods verre en maakte een voorzichtig verdrag met de hel; wat ik verre stelde, is nabij gekomen, en wat ik nabij stelde, voor eeuwig onherroepelijk vervlogen; en dat alles mijn eigen schuld, mijn eigen verzuim! O! broeders en zusters en vrienden van mijn ras afgesneden jonkheid! spiegelt u aan mij, zoals ik daar nederlag op mijn sterfbed; spiegelt u aan mij, zoals ik daar levenloos in de kist lag; spiegelt u aan mij, zoals mijn lichaam daar in het graf neergelegd en met aarde overdekt werd; spiegelt u aan mij bovenal, zoals ik naar de ziel in de hel gezonden ben, in die put des afgronds, waar weinig is der ogen en knarsing der tanden; spiegelt u aan mij, zoals mijn lichaam daar de grote oordeelsdag ligt af te wachten, tot eeuwig afgrijzen en verdubbelde, eeuwige folteringen naar ziel en lichaam, welke beide gezondigd hebben en dus beide eeuwige pijn en smarten in de groeve der vertering, zonder te verteren, lijden zullen. O! kon ik zelf tot u komen, of een ander tot u zenden, om u te kennen te geven welke weeën ik hier lijd in deze vreselijke, nimmer op- houdende pijnen en smarten. Maar dat wordt mij niet vergund. O! kon ik in een nachtgezicht mij voor uw ogen stellen in een droombeeld. Doch mijn ellende is geen droombeeld, maar een ontzaglijke werkelijkheid. Maar hoevele zulke roepstemmen en waarschuwingen heb ik niet gehad, doch ze alle verre van mij gesteld; en van uitstel is afstel gekomen voor eeuwig! Maar u

kon het nog baten. Och! dat dan iemand opgewekt wierd u als uit mijn naam en mond te vermanen. Laat u met God verzoenen; bidt, dat gij niet komt in deze plaats van pijnigingen; werkt niet om de spijze, die vergaat, maar die blijft tot in het eeuwige leven; want ik ben er een bewijs van; de droefheid naar de wereld werkt de dood.

IV

ROEPSTEM VAN EEN KIND, DAT SPOEDIG IN EEN NACHT OPGEGEVEN WERD EN AFGESCHEURD VAN HAAR OUDERS EN BETREKKINGEN EN VRIENDINNETJES

O, mijn vader! O, mijn moeder! welk een pijn lijd ik in deze eeuwige vlam! Waarom hebt gij mij niet vermaand? Waarom hebt gij mij niet gesproken, toen ik nog bij u was, van deze plaats der pijnigingen? Hadt gij mij lief? Wat heb ik nu aan mijn klederen, waarmee gij mij oppronktet? Wat heb ik nu aan al die gemakkelikheden en dat plezier? Wat heb ik nu aan al dat goud en zilver? Wat heb ik nu aan mijn speelgoed? Mijn kleed is de vlam, mijn goud en zilver het vuur! O, mijn leraar, die mij zo menigmaal vermaand hebt voor de hel, gij hebt de waarheid gesproken, maar ik heb niet gehoord; ik volgde het voorbeeld dergenen, die met mij de weg ter hel gingen, en ik ging hen voor in het ontheiligen van des Heeren Naam, in het schenden van Zijn dag; vermaningen wilde ik niet horen; ik heb mijn oren afgewend en de bestraffingen niet gewild! Hoe ben ik schielijk verbroken, daar ik menigmaal vermaand was geworden; hoe dikwijls is het mij gezegd: „Die God haten, hebben de dood lief,” en dat ik eeuwig verloren zou moeten gaan, als ik op dat pad bleef wandelen. Maar daar ik hen had moeten horen, heb ik niet gehoord; in de school werd het mij niet geleerd; in mijn boeken heb ik het niet gelezen; door mijn ouders ben ik niet vermaand; ik ben opgevoed voor de hel, waarin ik nu eeuwig lig te branden en mijn tong te kauwen en tanden te knersen. Mijn ouders vloek ik, omdat zij mij de weg des levens en der bekering niet hebben voorgehouden; kon ik mijn boeken verbranden, welker hels venijn ik zo jong reeds heb ingezogen; kon ik dat goud en zilver en die mooie kleren, die mij stijfden in de zonden, weer krijgen, ik zou ze verscheuren met mijn tanden, en vaneen rukken tot de laatste draad toe en ze verre van mij werpen in deze vlam, het goud en zilver zou ik met mijn voeten vertrappen. O, vader en moeder! had ik één droppel water in deze vreselijke plaats der pijnigingen! O, mijn speelmakkers en medegezellinnen op de weg

des verderfs! kon ik het u toeroepen hoe gij huppelt naar de hel en danst naar de eeuwige afgrond; hoe gij hun, die u vermanen en het beste met u voor hebben, de rug toekeert, en uitlacht en bespot, en met allerlei scheldnamen, is het niet in hun tegenwoordigheid, dat toch in hun afwezen vaak begroet. O! zij hebben de waarheid en wij de leugen; zij dienen God en wij de duivel; zij komen in de hemel en wij in de hel, waar ik u voorgedaan ben om u te verwachten, als gij geen andere wegen inslaat dan die ter helle leiden. Nog is het voor u tijd, maar voor mij is het eeuwig te laat. Ik zag de hel reeds geopend, eer ik er inkwam; ik zag de plaats vóór mij, waar ik eeuwig in moest verzinken als Koran, Dathan en Abiram met al hun kindertjes! Met het levendig gevoelen der hel zonk ik in de eeuwige afgrond, zonder er ooit weer uit te kunnen komen! Jezus heb ik niet gezocht; mijn bekering kwam mij bespottelijk voor, ja, ik lette er niet eens op. Mijn kleren en mijn vermaken waren mijn afgoden; en nu, waar zijn zij? Alles heb ik plotseling moeten verlaten; niets heb ik mee kunnen nemen. Al was mijn goed met mijn lichaam begraven geworden, de wormen zouden het met mijn stof opeten, en de tijd zou het verteren; maar hier is geen tijd; hier zijn geen vermaken; hier kan mijn ziel niet dan van pijn en smarten mij martelen in de vreselijke vlammen der hel! O, mijn vrienden! kon ik mij zo eens aan u vertonen, hoe zoudt gij van mij wegvluchten en uitroepen: „Bang! bang!” — Maar gij zijt niet bang voor de hel; gij vreest niet voor deze plaats der pijnigingen; gij dient de duivel en de wereld; gij schikt en spronkt u op voor de eeuwige verdoemenis; gij wordt rijp voor de hel, waarin ik ben, zo gij niet spoedig (want ook gij kunt, evenals ik, plotseling, ongedacht en onverwacht komen waar ik ben) van uw weg veranderd en bekeerd wordt. Hoe onnut hebben wij de tijd niet doorgebracht! Wij hebben gespeeld en over dingen gesproken en ons verblijd, die mij nu eeuwig naberouw kosten. Gods Woord hebben wij verworpen en de vermaningen niet gewild en elkander gestijfd in het kwaaddoen, ja, daarin was ons vermaak en enigst genoeg. Wij zijn voortgegaan in onze verkeerde handelingen en in het zoeken van de dingen dezer wereld, die allen vergaan en een eeuwig verwijt achterlaten! Schijn hebben wij nagejaagd en nooit gesproken van hetgeen ons uit deze plaats der pijniging kon brengen; wij leerden wel en waren er groots op, als wij onze vragen kenden; en wij belachten hen, die daarin bij ons achterstonden, alsof dat genoeg ware en wij boven hen waren door ons eigen toedoen, daar zij ons toch vooruit konden gaan in de eeuwige gelukzaligheid. Hoe branden die waarheden, die ik toen van buiten leerde, nu op onze zielen! Geen vraag of antwoord heb ik opgezegd, of zij zijn mij nu als brandende priemen en gloeiende nagelen in mijn brandende consciëntie! Hier is

geen verontschuldiging; ook ik ging verloren om mijn eigen schuld, omdat ik niet wilde horen hetgeen mij gezegd werd! O! mijn ogen, die brandden van begeerlijkheid, hoe jong ik ook was, vaak brandden van toorn en jijd, spijt en wrevel, sloeg ik op in het eeuwig verderf en de eeuwige vuurvlammen der hel! Hoe verfoei en veracht ik nu wat ik toen zocht en begeerde! Hoe meer ik opgepronkt en versierd werd voor de wereld, des te meer pijn en smart lijd ik hier! Hoe meer vermaningen ik in de wind geslagen heb, hoe feller slagen ik hier gevoel! Hoe menige jongere vriendin van onze jaren is niet door de dood weggerukt; hoe menigmaal hebben wij de doodklok horen luiden, die over ons óók eens geluid zou worden en nu reeds over mij geluid geworden is? Hoe menigeen hebben wij niet ten grave zien dalen en ter aarde bestellen, waar mijn lichaam nu óók reeds onder ligt, verwachtende de vreselijke opstanding, want alle twijfel houdt hier op! Dat er een God, een duivel en hel is, het wordt hier vreselijk bewaarheid; dat de zonden gestraft worden, gevoel ik; dat zij, die de vromen haten, eeuwig verworpen worden, en zij, die Jezus niet aannemen, eeuwig verstoten worden, ondervind ik en zal een ieder ondervinden, die niet bijtijds afgebracht wordt van de weg der eeuwige verdoemenis, waarin ik nu voor eeuwig gekomen ben. En daarom, mijn vroegere metgezellinnen! gij mistet mij uit uw midden, maar nu alrede niet meer, want gij zijt de gestorvenen spoedig vergeten! Kon ik het u toeroepen en u met mijn vinger iets van de brandende gloed der hel doen gevoelen! Mochten anderen u dan in mijn plaats vermanen! Zo er een verademing hier in de hel plaats kon hebben... maar neen, dat is onmogelijk. Maar o! dat gij hier niet kwaamt om mijn smarten te vergroten en te vermeerderen. U zou het goed zijn, zo gij aan mijn vermaningen gehoor gaaft. Voor mij is het te laat en eeuwig afgedaan, maar voor u is het nog tijd, zolang het heden genaamd wordt. Heden dan, indien gij Gods stemme hoort, verhardt uw harten niet, maar laat u zeggen; want vreselijk is het te vallen in de handen des levenden Gods, Wiens ogen vuurvlammen zijn. Spreuken 9.

BESLUIT

Tot hiertoe liet ik deze *ongelukkigen* spreken, en ik wil er nu ten slotte nog een woord tot u allen aan toevoegen. Uw goud of goed begeer ik niet, maar wel uzelf! Mocht gij dit óók begeren! Ons leven is kort, de tijd onzer ontbinding onzeker, maar gewis, en de eeuwigheid onherroepelijk. Nog is 't het heden der genade; nog staat de genadedeur wijd open, hoe eng zij is; nog staat Jezus gereed en laat u waarschuwen, ook op dit ogenblik, door dit middel. Wij bidden u van Christus' wege: laat u met God verzoenen! Het geloof is uit het gehoor, en 't gehoor door 't Woord Gods! Mocht dat Woord des Heeren, dat scherp snijdend is dan enig tweesnijdend zwaard, door de verdeling der ziel en des geestes en der samenvoegselen en des mergs gaan en een oordeler zijn uwer gedachten en der overleggingen uws harten. Hebr. 4 : 12. Dan zou het ook voor u zijn: „Hoe liefelijk zijn de voeten dergenen, die vrede verkondigen!” — Als de Geest gekomen zou zijn, zou Hij u overtuigen van zonde, gerechtigheid en oordeel. Zonder de Wet leefde ik eertijds — zei Paulus — maar toen de Wet gekomen is, is de zonde levendig geworden. — En Johannes schrijft uit Naam des Heeren aan de engel der gemeente van Laodicea: „Gij zegt: ik ben rijk en verrijkt geworden en ik heb geen dings gebrek; en gij weet niet, dat gij zijt *ellendig* en *jammerlijk* en *arm* en *blind* en *naakt*, Openb. 3 : 17. Gedenkt dan waarvan gij uitgevallen zijt, en bekeert u, en doet de eerste werken; en zo niet, Ik zal u haastelijk bijkomen en uw kandelaar van zijn plaats weren, indien gij u niet bekeert, Openb. 2 : 5. Ziet, Ik kom — spreekt de Heere — als een dief. Zalig is hij, die waakt en zijn klederen bewaart, opdat hij niet naakt wandele en men zijn schaamte niet zie, Openb. 16 : 15. En hier geldt het ook ten slotte voor u, hetgeen Abraham zei tot de ellendige, rijke, maar nu eeuwig arme man, Lukas 16 : 31: „Indien zij Mozes en de Profeten niet horen, zo zullen zij, al ware het, dat er iemand uit de doden opstond, zich niet laten zeggen.” —

Zo hebt dan acht op de woorden ter vermaning, die als van den Heere geschieden. En wij hebben het profetisch Woord, dat zeer vast is; en gij doet wel, dat gij daarop acht hebt, als op een licht, schijnende in een duistere plaats, totdat de dag aanbreekt en de morgenster opga in uw harten, 2 Petr. 1 : 19. De tijden zijn donker, maar nog is de eeuwige donkerheid niet over uw zielen onherroepelijk vervuld. Nog staat de deur der ark open; nog is het venster niet gesloten; nog steekt de geestelijke Noach Zijn hand en arm uit. — De raven blijven eeuwig buiten, maar de duiven komen eeuwig binnen. Amen.

Leer mij, Heer! mijzelve kennen,
En mij aan Uw dienst gewennen;
Ach! bekeer mijn hart daartoe,
Schoon ik niet versta het hoe.

Wil mij door Uw Geest toch leren,
Doe mij 't hoogste goed begeren,
't Goed, dat ik nog niet versta,
Heere Jezus! Uw gena.

Mocht ik worden weêrgeboren,
Dan had ik dat goed verkoren,
Dat blijft in de eeuwigheid;
't Is gena en zaligheid.

Mocht ik voor het ijdel spelen,
Dat mij dikwijls gaat vervelen,
Bidden leren om gena,
En het bloed van Golgotha.

Wil mijn stenen hart verbreken,
En Uw licht in mij ontsteken,
Om te zien hoe zwart ik ben,
Opdat ik mijzelve ken.

Vol van zonden, enkel gal,
En verdoemd in Adams val,
Onder toorn, vloek en schuld,
En met boosheid gans vervuld.

Onder satans macht en klauw,
Tot het kwaaddoen vlug en gauw,
Die niet anders kan dan kwaad,
In het hart, in huis, op straat.

Mijn gedachten allen zijn
Niets dan etter, stank, venijn,
En mijn woorden altemaal
Zijn net als des duivels taal.

Al mijn zinnen zijn gezet
Op het kwade; ieder tred
Ga ik rasser naar de hel,
En van U, Immanuël.

Jezus Christus ken ik niet
Want de Waarheid niemand ziet
Dan die weêrgeboren is,
Uit des satans duisternis.

'k Moet gewassen in Uw bloed,
Jezus! worden: 't eeuwig goed
Moet geschonken zijn aan mij,
Zal ik eeuwig wezen blij.

Mijne ziel, melaats, onrein,
Moet in Uwe bloedfontein
Schoon gewassen zijn, o Heer!
Daartoe toch mijn hart bekeer'!

GEDICHT

*Uitgesproken bij het graf van zijn vriend
en broeder J. van Noort, onderwijzer te
Hondswijk, door ds. Ledeboer.*

Hier rust een Christen uit, die stichtte door zijn wandel
Die bad en sprak en deed en toonde in al zijn handel
Dat Christus in hem was en hij in zijnen Heer',
Die rust hier in dit graf! en komt tot ons niet meer.

Doch eenmaal zal dit graf zijn dode wedergeven,
dan zal ook dit zijn stof, verheerlijkt eeuwig leven,
En zal hij Christus zien, met een gesloten oog,
Verenigd met zijn geest, verrijzen straks omhoog.

Een woord tot U en mij, vergunt mij nog te spreken,
Eens zal voor ons het uur van scheiden ras aanbreken;
Maar hoe? gelijk als hij, die stierf in zijnen Heer'?
Of — sterven in de schuld, of — juichen tot Gods eer?
